

Міжнародны Парад Кнігі і Мастацтва

Год выдання 36-ы
№ 52 (2206)
4 ліпеня 1967 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

ЗАТРА ПАЧЫНАЕЦЦА У МАСКОўСКІ МІЖНАРОДНЫ КІНАФЕСТЫВАЛЬ □ ЯГО ДЭВІЗ: «ЗА ГУМАЊІЗМ КІНАМАСТАЦТВА, ЗА МІР І ДРУЖБУ ПАМІЖ НАРОДАМІ». □ ЗА 15 ДЗЕН БУДЗЕ ПАКАЗАНА ЗВЫШ ПЯЦДЗЕСЯЦІ ПЯЦІ ФІЛЬМАУ □ У МАСКВУ З'ЯДЖАЮЦЦА СОТНІ ВЯДОМЫХ КІНАРЭЖЫСЭРАУ І АКЦЫРАЎ З РОЗНЫХ КРАІН. □ УПЕРШЫЊО У КОНКУРСНЫХ ПАКАЗАХ ПРЫМУЦЬ УДЗЕЛ ФІЛЬМЫ ДЛЯ ДЗЯЦЦІ. □ ГЛЕДАЧЫ СУСТРЭНУЦЦА З ЛЕПШЫМІ ФІЛЬМАМІ САВЕЦКАГА КІНО. □ ДЫСКУСІЎ ФЕСТЫВАЛЮ БУДУЦЬ ПРЫСВЕЧАНЫ СУЧАСНЫМ ПРАБЛЕМАМ РЭАЛІЗМУ.

3 ПАЗІЦЫЎ АКТЫЎНАГА ГУМАЊІЗМУ

Аляксандр КАРАГАНАЎ,
сакратар Саюза кінематграфістаў СССР

Міжнародны кінафестываль у Маскве перастаў быць маладым. Яго ўплыў расце год ад году. І на мінулым, чацвёртым, фестывалі ў Маскве сабралася такое сур'езе кінематграфістаў, якім не могуць пахаляцца ні Кан, ні Венецыя. У конкурсных і пазаконкурсных паказе фільмаў удзельнічалі дэлегаты краін Еўропы і Азіі, Амерыкі і Афрыкі.

У Маскоўскага фестывалю ёсць свае асаблівасці, свае традыцыі. Адну з іх я хацеў бы вылучыць асобна: кінематграфісты ўсяго свету з'яджаюцца ў Маскву не толькі для прагляду фільмаў—нязменным спадарожнікам Маскоўскага фестывалю, важнейшай яго часткай з'яўляецца фестывальнае дыскусія. Звычайна яна праводзіцца на прыпынку «вольнай трыбуны»—без агульнай падрыхтаваных дакладаў і тэзісаў; кожны не ўдзельнік мае магчымасць свабодна выказаць свой пункт гледжання, свае думкі аб шляхах і праблемах экраннага мастацтва.

Выступленні на дыскусіі бываюць рознагалосныя. І ўсё ж, кожны раз у іх прагледжасца ладная тэма. Яна звычайна абавязваецца ўжо ў планах фестывалю. Але разналінасць дыскусій яна робіць толькі ў тым выпадку, калі прадываляна часам, самім развіццём мастацтва і з гэтай прычыны прыцягвае зацікаўленую ўвагу ўдзельнічаў фестывалю.

На першым міжнародным кінафестывалі ў Маскве (1959 г.) кінематграфісты вялі размову аб ролі кіно ў сучасным грамадстве. Тэма дыскусій на другім фестывалі (1961 г.)—«Мастак і час», на трэцім (1963 г.)—«Кіно і прагрэс», на чацвёртым (1965 г.)—«Кіно і глядач». Дыскусія на пятым фестывалі мяркуюцца прысвяціць сучасным праблемам рэалізму. У залежне ад гэтых праблем імяна зараз, пасля абмеркавання тэмы «Кіно і глядач», ёсць сваё жыццёвае пачаток.

На Захадзе існуе такое паняцце—камерцыйны кінематграф. Да разраду камерцыйных звычайна адносяцца дэтэктыўны, меладрамы, сексуальныя баевыя і іншыя фільмы, якія прыцягваюць масавага глядача не вышэйшай і тонкай мастацтва, не глыбіннай думкай, а займальнасцю інтрыгі, адрытасцю эратычных сцен і іншымі «рыначна выпрабаванымі» сродкамі.

У канцы п'ятдзесятых—пачатку шасцідзсятых гадоў відэіны кінарэжысёры свету аб'явілі камерцыйны кінематграф безнадзейна застарэлым, інакшым увагі спецыялістаў і пераклічылі на даследаванне творчасці Антаніані, люка Марселя Мартэн назваў тады праяўленнем самой душы сучаснага кіно, на вывучэнне асаблівасцей новых стужак Феліні, Вісконці, Бергмана, Рэне, Гадыра...

Тым часам «застарэла», асмяяна ўсімі крытыкамі камерцыйнае кіно працягвала ўмацоўваць свае пазіцыі, прынявала заваблівую масавага глядача. З неабавязнай дагэтуль вастрыжэй абавязчыўся развіццём паміж поспехам фільмаў у гледачоў і іх ацэнкам прафесійнай крытыкай. У многіх выпадках поспехам не карыстаўся велікі ўхваленая крытыкай фільм, аўтары іх шчыра расказвалі аб сваіх унутраных драмах, аб складаных наладжана існаванні, адлюстраванні максімум нагадана абнаўленню кінамоў, пошукам новых прыпынкіх сюжэтаў, пабудовы кадра, мантанжу. На шляху фільма да глядача нярэдка ўзнікалі перашкоды, народжаныя празмернай ускладненасцю кінамоў, капызмамі аўтарскіх асаблівасцей.

Пра гэта з трыговай гаварылі ўдзельнікі вольнай трыбуны чацвёртага Маскоўскага кінафестывалю. Яны падкрэслівалі, што ў творчасці буйнейшых майстроў сусветнага кіно пошукі новых форм часта выдзіраюць з адрыва ад задач барацьбы за масавага глядача, што сучасны кінематграф яна паслабў пошукі новых тэм, часта паказваючы на сваёй увазе жыццёвыя праблемы, якія хваляюць мільёны людзей.

За два гады, што мінулі з таго часу, карыных паваротаў не адбылося. І ўсё ж сённяшняе кінамастацтва сусветнага кіно не роўна ўчарашняму. З'явіліся новыя факты для назіранняў, новыя праблемы для аналізу.

Французскі рэжысёр Ален Рэне пасля таіх ускладненых фільмаў, як «Морыяны», якія паказваюць узаемамераванне людзей, паставіў фільм «Вайна законічана»—пра барацьбітоў іспанскага рэвалюцыянага падполля. Многім знаўчым творчасці Мікеланджэла Антаніані здаецца, што пастаюшычкі «Прыгоды», «Зацьмеўня», «Ночы» вычарнаў у «Чырвонай пустыні» сваю тэму і зараз шукае «формулу пераходу» да новых праблем і матываў. У нейкай меры пошукі, якія закранаюць стылістыку, адбіліся на яго новым фільме «Павелічэнне». У ім, як і раней у Антаніані, падрабязна даследуецца драматызм узаемамераванні людзей і псіхалогія асуджанага на адзіноцтва чалавека. Але ў сюжэтнай структуры фільма ёсць новыя эле-

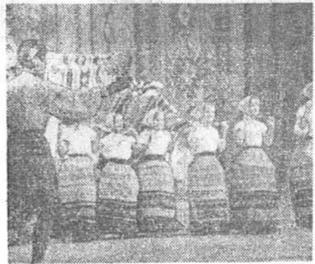
МІЖНАРОДНЫ ПАРАД КНІГІ

Учора ў маскоўскім парку «Сакольнікі» адкрылася міжнародная кніжная выстаўка. У ёй прымаюць удзел дзесяць краін сацыялістычнай сярэдняеўрапейскай групы: Венгрыя, Германская Дэмакратычная Рэспубліка, Куба, Манголія, Польшча, Румынія, Савецкі Саюз, Чэхаславакія і Югаславія.

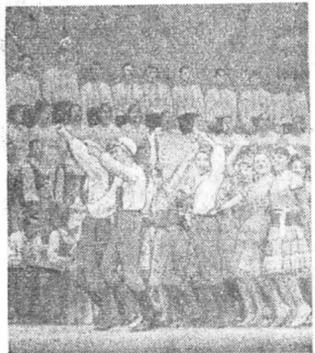
У экспазіцыі нашай краіны вялікае месца аведзена Беларусі. На міжнародным парадзе кніг наша рэспубліка дэманструе прадукцыю ўсіх сваіх выдавецтваў.

3 УЗНАГАРОДАЙ!

За заслугі ў развіцці савецкага музычнага мастацтва і ў сувязі з шасцідзсятыгоддзем з дня нараджэння Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР узнагародзіў галоўнага дырыжора Дзяржаўнага народнага аркестра Беларускай ССР Жыновіна Іосіфа Іосіфавіча ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

«Вячэрніе сувеніры» паказваў на канцэрт танцавальны калектыў імянацкага Дома культуры.

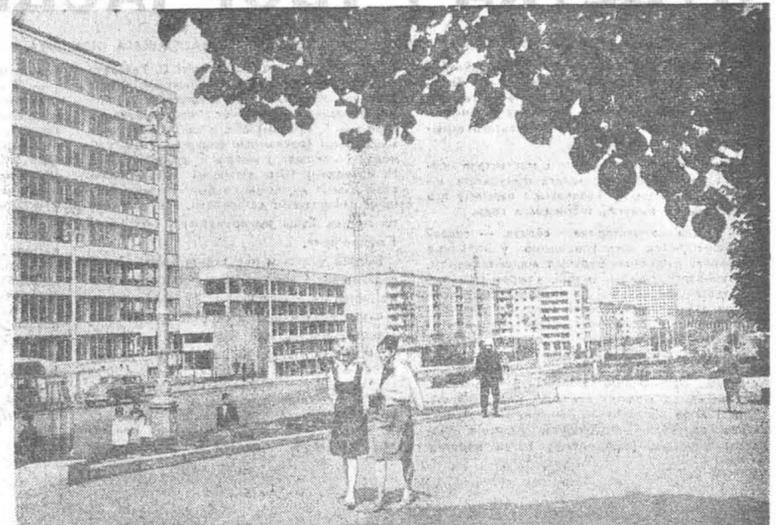
«Данчынкі». Фрагмент з музычна-харэаграфічнай кампазіцыі «Гімн зямлі калгаснян». Выканавецца ўдзельнікамі мастацкай самадзейнасці з Гомельскага раёна — ансамблем Ярынінскага сельсавета і народным хорам сіла Прыбытні.

«Першал конная». Выканавецца — народным ансамблем «Юнас» Віцебскага РДК.

Фінал канцэрта. Зводны хор выконвае песню С. Туліава «Мы памуністы».

Учора, у дзень вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў, тысячы людзей па традыцыі прыйшлі да магіл загінуўшых салдат. Да сціплых драўляных абеліскаў, да Кургану вечнай славы, да велічных—у бронзе і камені—помнікаў. Да мемарыяльных Дошак, дзе кожны радок гаворыць аб неўмірашчым.

Сярод усіх вахт на зямлі гэта—самая ганаровая. Сярод усіх традыцый гэта—самая святая і вечная. Ідучы да абеліскаў людзі. Смутек і гонар захоўва-

юць яны. Павагу і захапленне. І чым далей адгортаецца гады вайны, тым мацней гэтыя пачуцці. Такія паміж народная.

Пераможцам фашызму—нашы кветкі, нашы спрэвы. Найлепшы помнік ім—наша шчасце. І прыгажуні Мінска, які ўзняўся з руін,—таксама помнік героям. Парывавая мастраль сталіцы... Прыгажуні дамы, светлы прастор, усмешкі...

Фота Ул. КРУКА

ТАБЕ, РАДЗІМА, — ПЕСЕНЬ ДАР

ЗАКЛЮЧНЫ КАНЦЭРТ ФЕСТЫВАЛЮ САМАДЗЕЙНАГА МАСТАЦТВА РЭСПУБЛІКІ

Сем дзён працягваўся Рэспубліканскі фестываль самадзейнага мастацтва, прысвечаны 50-годдзю Вялікай Кастрычніка. Сем вечараў сцэна акруговага Дома арццэраў расцвітае яркімі нацыянальнымі ўборамі. Сем вечараў тут зынілі песні, праявіліся віруйныя танцы — і прыкмета ад апладысмантаў зала. Гродзеншчына і Віцебшчына, Магілёўшчына і Міншчына, Гомельшчына і Брэстшчына з музыкі і слова плялі непаўторныя вянкі роднай зямлі, тварылі чароўныя сцэны. Імя якому — народнае мастацтва. Амаль шэсць тысяч спеваў, танцаў, чытальныхнікаў, музыкантаў надзялялі радасцю гледачоў, славілі вялікія заваяванні Савецкай улады, той суровы і пераможны шлях, які прайшоў наш народ пад кіраваннем Камуністычнай партыі.

Нават вольныя прафесіяналы захапіліся, а часам і здзіўлялі сваім настрымным запалам і шчырасцю майстэрства аматараў, іх выдушкай і энтузіязмам. Народнае мастацтва, акрыленае Кастрычнікам, дасягнула такога ўзроўню, калі яно ўжо не быццэ самых высокіх патрабаванняў, калі яно пачынае «падганяць» вядомых майстроў. Пра гэта сведчыць заключны канцэрт рэспубліканскага фестывалю, які адбыўся 1 і 2 ліпеня ў будынку тэатра оперы і балета БССР.

Ужо сам факт, што для заключнага канцэрта спатрэбілася два вечары, гаворыць аб тым, як багата на таленты наша родная беларуская зямля, якая разнастайна і самабытна творыць самадзейныя артысты.

«Плыве ўверх заслона...» і на залінку вырастае сілуэт легендарнага «Аўроры», чые залпы стралянулі свету і загарэлі над яго чырвоны сцяг, сцяг барацьбы і перамогі. Яго калыхы і калыхае вечер, суровы і настрымны вечер веку, які дзьме ў нашы ветразі. І гучыць песня незабыўных далёкіх гадоў — «Смело, товарищи, в ногу. Мужны і стрымана, велічыя і пранікнёна спявае я народная харавая капэла Палаца культуры Мінскага ордэна Леніна трактарнага заводу... Так пачаўся заключны канцэрт.

А потым на сцэне ў імклівым ларыве праймала Першая конная (народны ансамбль танца «Юнас» Віцебскага РДК), кінупіся ў атаку абаронцы бессмяротнага гарнізона Брэсцкай крэпасці («Сімфонія мужнасці» ў выкананні Брэсцкага народнага ансамбля танца «Радасць»), сабраліся ля начнога казачубага, узлётнага ў сабе, думана і прыгожага... Як чытаюцца ў гэтых танцах, прысвечаным з магілёўскіх вёскі Харашці, і настрой далёкіх гадоў, і спяваюць жыццё, і нават будзёныя вясковыя побыты. Здаецца, бацькі і старыя масціны, і галінуку, і нячастую радасць, што вырасце раткам пад гукі скрыпкі... Мастацтва, высокае, непаўторнае народнае мастацтва...

Віцебскага РДК), кінупіся ў атаку абаронцы бессмяротнага гарнізона Брэсцкай крэпасці («Сімфонія мужнасці» ў выкананні Брэсцкага народнага ансамбля танца «Радасць»), сабраліся ля начнога казачубага, узлётнага ў сабе, думана і прыгожага... Як чытаюцца ў гэтых танцах, прысвечаным з магілёўскіх вёскі Харашці, і настрой далёкіх гадоў, і спяваюць жыццё, і нават будзёныя вясковыя побыты. Здаецца, бацькі і старыя масціны, і галінуку, і нячастую радасць, што вырасце раткам пад гукі скрыпкі... Мастацтва, высокае, непаўторнае народнае мастацтва...

Немагчыма ў кароткай справядзачы пералічыць усё, што ўпрыгожыла праграму канцэрта, што выкаляла ў перапоўненым зале гарыча апладысманты. Але на некаторых нумарах хочацца спыніцца.

Самобытны, непаўторны ансамбль калгаса «Рассвет» Пастушскага раёна, якім кіруе Я. Нікіцін. Ён выканаў мелодыі, запісаныя ў родных мясцінах, выканаў тонка і, я б сказаў, самаадана. Вось ледзь чуць узнікае недзе да болю знаёмае «ку-ку», «ку-ку» — паўтарае свісцелька. І адгучыцца, пачынаюцца звончы шыбальні, пелюшчы голас баяны — і вось ужо нібы шуміць бор, шуміць шырокі і светлы. А потым уступае другая мелодыя, пад якую на Пастушчыне здаюна танцоўчыні на вечарынах — нумудрагелісты, але такі пяшчотны вальс. І ўжо ўдарыў бубен, і цокнулі лыжкі. І ўсё гэта злілося ў нешта непаўторнае, дарагое і чаканае, светлае і сціплае. І калі заціхае апошняе шычылівае «ку-ку», зала яшчэ маўчыць, зала яшчэ жыве музыкой. А потым узрываецца авачыя...

А «Гусарыні!». Пра гэты танец і яго выканаўцаў можна пісаць поэму. Пра старую цётку, на твары якой чытаецца ўсёе яе нягледзі жаночы лес і цяжкія рукі якой так упэўнена трымаюць «вольную маленькую скрыпку. Пра сярэвак яе, што спачатку самотна тапаюць пад гукі скрыпкі, а потым,

нібы памалу снідаючы з сабе і цяжар гадоў і горкія ўспаміны, прыспешваюць карагод — і вочы іх загарэліся, і рукі ўзлятоўца, барэдзій і вяселья. Пра хлопца, які вядзе рэй, зухаватага, светлачубага, узлётнага ў сабе, думана і прыгожага... Як чытаюцца ў гэтых танцах, прысвечаным з магілёўскіх вёскі Харашці, і настрой далёкіх гадоў, і спяваюць жыццё, і нават будзёныя вясковыя побыты. Здаецца, бацькі і старыя масціны, і галінуку, і нячастую радасць, што вырасце раткам пад гукі скрыпкі... Мастацтва, высокае, непаўторнае народнае мастацтва...

А ў песні Талескіна «Край палескі» — шчасце. І зыніць яна на ўвесь голас. І спяваюць яе калгаснікі калгаса імя Леніна Ляхавіцкага раёна на поўныя грудзі, нават з самазбыццём. Так радасць, якой жывуць яны, перадаецца ўсім — і здаецца, што сцэны прасторнага опернага тэатра яшчэ больш рэсурсуючыся, і пачынае шумець калгасістыя ніла, і песня лідчыя высока-высока пад чыстае мірнае неба...

А з якой пышчотай, як непародна спявала «Пажурны рана» Суршко Надзея Катларчук з Жыткавіцкага раёна! А здаецца, здаецца вальныя ансамблі калгаса «Новае жыццё» Карэліцкага раёна з іх песняй пра рэчку, якая цячэ па лесе з Беларусі ў Маскву... А «Неман», ансамбль «Неман», мелуны, імклівы, самабытны. А «Палескія вясоркі» ў выкананні ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці Грабянёўскага, Бучанскага і Дзяржынскага сельскіх клубаў Лельчыцкага раёна!

І апафэозам канцэрта прагучаў гімн «Мы памуністы» Туліава, які спяваў зводны хор, і беларуская «Лавоніха», якую танцавалі ўсе ўдзельнікі канцэрта 2 ліпеня. Гэта было відэішча грандыёзнае і незабыўнае...

Заключны канцэрт Рэспубліканскага фестывалю самадзейнага мастацтва, прысвечанага 50-годдзю Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, прайшоў з выключным поспехам.

На канцэрте прысутнічалі таварышы П. М. Машэраў, С. Я. Кіселеў, У. Е. Лабанов, Ш. А. Пілатовіч, Ф. А. Сурганев, Д. Ф. Філімоў, І. Ф. Клімов.

Г. БУРАЎКІН.

ФЕСТЫВАЛЬ І ПРЭСА

Цінаваць міжнароднай прэсы да Маскоўскага форуму кінематграфістаў выключна вялікая. І гэта зразумела. Присутнасць на фестывалі дзе родкую магчымасць азначыцца пазнаміццэ з вялікай колькасцю твораў экраннага мастацтва самых розных куткоў планеты, з выдатнымі дзеламі сусветнага кінематграфіста — рэжысёрамі, аніматарамі, сцэнарыстамі. Апроч гэтага, зарубежных журналістаў прывабляе і магчымасць сустрэцца з савецкім кінамастацтвам на яго радзіме, дзе яно нарадзілася і развіце з гадамі фантарам сусветнага значэння.

Працягвае на Пятым міжнародным кінафестывалі будзе больш за трыста замежных

нарэспандэнтаў. Яны прадставяць прэсу п'ятдзесці з лішчмі краін свету. Упершыню будучы асветляць фестывальныя падзеі журналісты Сенегала, Лівана, Калумбіі... Зразумела, што цінаваць да буйнешага спадарожніцтва кінематграфістаў свету працягваюць савецкія друкі. Мы адрэдуем налі чатырохсот нашых суайчыннікаў — прадстаўнікоў цэнтральных і рэспубліканскіх газет, часопісаў, а таксама нарэспандэнтаў Агенцтва друку Навамы (АНН) Тэлеграфнага Агенцтва Савецкага Саюза (ТАСС).

Для журналістаў арганізавана спецыяльная праграма конкурсных фільмаў. Яны будуць мець магчымасць азна-

міцца з карынамі на дзень рэй, чым журэ фестывалю. Немалы разой на дзень будучы праходзіць прэс-канферэнцыя нацыянальных кінадэлегацый, стуючы яна паказваліся нарэспандэнтам.

Да паслуг нарэспандэнтаў — служба давадан, супрацоўнікі якой гатовы адказаць на любое іх пытанне. У прэс-бонхас адрэдаваныя журналісты будуць знаходзіцца ў выпусці аператывнай інфармацыі, рэкламныя выданні, фотаматэрыялы, а таксама штотдзёны «Спуні-нін фестываль».

Прадстаўнікі прэсы, які ўсе ўдзельнікі фестывалю, змогуць наведваць рэспрэсентыўны паказ лепшых твораў савецкага кінамастацтва, створаных за п'ятдзят гадоў. Яго наладзівае Саюз кінематграфістаў СССР.

А РУПНАСЦІ МАЛА

Давоўдзіца чуць: «срэдняя вершы». Маўлю, вершы так сабе — не лепшыя і не горшыя за іншыя. У літаратурным асяродку гэты выраз ужо як бы стаў рабочай формулай: зроблена кваліфікацыя, без прыкметных адрозненняў — можна, такім чынам, друкаваць. А калі падумаць, то гэтая ацэнка азначае, што верш не хваляе, пакадае абываком, што яго яркас можна і не друкаваць. Пазнаў не можа быць «срэдняй», бо яна — дуплічная ўсхваляванасць, вобразны свет, якому супрацьпастаўляюць абываком і раўнадушша. Вядома, ёсць крытэрыі тэхнічнай асаблівасці верша, і «тэхніка» ў пазізі — рэч не другарадная, але толькі яе меркамі ацэньваюць твор талі, владзі, і можна, калі ён «срэдняй».

А гавару пра ўсё гэта, трымаючы ў руках кніжку, вялікая колькасць вершаў у якой вельмі ж лёгка і прывычна будзе аднесена да катэгорыі «срэдняй». І сама кніжка належыць, мне здаецца, да тых, якія можна чытаць і не чытаць. Яна не кілача на роздум і спрэчку, хаця — з другога боку — нібыта і ганіць яе няма за што.

Вось напрыклад, верш над назвай «Мара»:

Аркестр абарваўся,
Спыніліся сёны,
Ціхай галасы ўжо гудуць.
Ад школьнага галасу
Прасякнуты шырокім
Мае выхаваныя душы,
Паўночным паўноч
Жартуюць заўзятая,
Аб нечым спрачаюцца ўслых.
На юнакоў
Паіраюць дэдуцкі
І падбаджаюць іх...

Не хачу чытаваць увесь
верш, дзе яшчэ «падобаўдзяраў»
хлопцы «друмакі» ў паветры
начным выводзяць віткі — зо-

У. Ляпешкіна, «Рупнасць». Верш
Выдавецтва «Беларусь», Мінск,
1968.

НАМ ВЕРНАГА СЫНА ДАЎ...

Яркую, незабыўную старонку ўспіаі чэшскай і славацкай воін-антыфашысцкай і гісторыі партызанскага руху на Беларусі. Гітлераўцы прыгвалі іх на нашу зямлю славі і ашуанствам, каб зрабіць саўдзельнікамі ў сваіх злачынствах, але праз невялікі час вымушаны былі назваць іх «партызанамі нумар два».

Душой чэшскай і славацкай патрыятычэскай легендарныя кніжкі «Рэлікі» Ян Налепка, начальнік штаба 101-га танка славацкай «ахоўнай» дывізіі, якая ў 1942—1943 гг. размяшчалася на Палессі.

Пра яго жыццё і баявую дзейнасць расказвае кніга Вільяма Шалгавіча «Капітан Рэлікі адходзіць», якая выйшла ў Браціславе другім выданнем. Аўтар кнігі добра ведае іх на Беларусі былі партызанамі, ён — адзін з блізкашых саратнікаў Яна Налепкі на партызанскай барацьбе, а цяпер працуе ў Цэнтральным Камітэце Намапарты Чэхаславакіі. Два гады назад В. Шалгавіч гасціў у Беларусі разам з дэлегацыяй славацкай — былых беларускіх партызан.

Перад чытачом кнігі праходзіць усё жыццё Налепкі ад дзіцячых год да гераічнай смерці за вызваленне горада Оўруча на Украіне. Мы можам прасачыць, як мучылі характар, расце свядомасць будучага барабца, як любоў да роднай краіны, павага да людзей працы, гарачыя сімпатыі да ідэй славацкага аддзялення да Савецкага Саюза ўсё больш абліжваюць яго з перадавымі коламі

рапанаў арбіты, адкрытыя марам іх» г. д. Яна нудыцца і шаблонна «амагарска» ў горным сэнсе радзі!

«Але вешне напісана ўсё нібыта гладна — і верш ідзе ў друк, хоць усё ў ім «складае» з выкладковых, часам і недакладных («спрачаюцца ўслых») слоў, за якімі вельмі ж ужо небагата зместу і думкі не адчуваецца ўрачыстасці вышукнаго вешара і той асаблівасці лірыкі, якая называецца пакадае след у душы вышукнаго.

Гаворна ідзе пра кнігу «Рупнасць» У. Ляпешкіна.

Можна прывесці яшчэ шмат прыкладаў, якія сведчаць, што ў многіх вершах гэтай кніжкі няма хвалявання, не чуецца самастойнага і выразнага аўтарскага голасу. У. Ляпешкіна ўвогуле ахвотна ходзіць па горных сцягах. Неаднойчы чуеш у яго адраскоў іншых паэтуў (у вершы «Атланты», напрыклад, — Р. Барадуйна). Санс і змест верша «З паходу» прыкладна такі ж, як і ў папулярнай песні «Шла с ученья третья рота...»

Толькі салдатаў ідуць ужо не «мімо сада-огорода», а па яскравой вуліцы: «жыві суці, вышукнавоўчы боты» сто слядоў застаецца на іх. І ўсё гэта падаецца савадзіва, сентыментальна, ледзь не парадыйна.

Прыгавіжні ж ставіць праэд —
Палыва рамонт у строме —
І ўсміхаюцца шчыра героям,
І падмігваюць ім спадзішка.

Лёгка заўважыць, што верш гэты блізка свайго безабліжнасцю да верша пра вышукнаго, якія «жартуюць заўзятая», калі на іх «паіраюць дэдуцкі» і падбаджаюць іх.

Неак адзначава піша У. Ляпешкіна пра розныя з'явы, на розныя тэмы. Найчасцей гэтая «падобнасць» выяўляецца праз агульчыню, рыторыку, шта-

С. БЛАТУН.

СЯБРЫ І СУСЕДЗІ

рацыйнай рашучасці славацкага народа звергнуць ярмо клерыкальна-фашысцкага рэжыму, каб пабудавалі новую Чэхаславакію.

Ян Налепка стаў камандзірам першага Чэхаславацкага партызанскага атрада.

Аўтар кнігі падкрэслівае, што вопыт партызанскага руху, блізкае знаёмства з нашымі военачальнікамі, партызанамі і савецкімі работнікамі пераканалі Налепку ў тым, што па ўзору народнага партызанскага руху на Беларусі трэба развіваць і супраціўленне фашызму ў Чэхіі і Славакіі. Чэхаславацкі партызанскі атрад быў школай для падрыхтоўкі свядомых змагаюцца за свабоду і новую будучыню дэмакратычнай Чэхаславакіі. Вільям Шалгавіч перадае прывітанні тых хто, набыўшы вопыт падпольнай і партызанскай барабцы на Беларусі, потым быў пераправлены на славацкую тэрыторыю, каб прыняць дзейны ўдзел у Славацкім нацыянальным паўстанні.

Усю сваю дзейнасць у якасці камандзіра атрада Ян Налепка падпарадкаваў галоўнай мэце — выхаванню камандзірскай кадры для будучай народнай арміі барабцоўто супраць фашызму.

Чэхаславацкі партызанскі атрад, які ваяваў на тэрыторыі Беларусі і Украіны, стаў сімвалам антыфашысцкай барабцы народаў Чэхаславакіі і іх шчырай любіць да савецкіх людзей, за свабоду якіх пралілася кроў многіх салдат Налепкі.

Слава іх не загіне. Да сённяшняга дня на Палессі плячю пра Налепку: «Родны брат, славацкі народ, ты нам вернага сына даў... І плячю любімоў яго песню «Чарна Яна».

А. МАЖЫКА.

пы. Толькі каб не дакучаць чытачу лішнімі цытатамі, я не прыводжу вытрымкі з «Серад палётаў», «Развітанне», «Ветраны» — за імі многа адрываецца «негатывных», як кажуць, ілюстрацый.

Ці варта так строга падыходзіць да новай кніжкі? У. Ляпешкіна? Ёсць жа ў ёй і добрыя вершы, і цікавыя строфы, і выразная радкі. Неважлікі недадзел «Раха маленства» радуе неспасрадычна і чыспіельні. Сяжана, верш «Дзе рак зімеў?» някалькі вельмі дасціпна, з нечаканымі паваротамі, якія добра падтрымліваюць дзіцячую цікавасць і даюць кірунак дзіцячай фантазіі. Прывабны і верш «Тайна», які зноў жа займае, мае свежую думку, уваасобленую ў дасціпную форму. Гэты верш я вылучаю яшчэ і таму, што ў ім аўтар чыста адзілітніча зместу. Ёсць і нешта дадасла — паціцці чалавеча, які ўспамінае юнацтва, ігрышчы пад страхамі хат, а потым ваяўніў і партызанскія ношы.

Але ўдачы паэта яшчэ болей абавязваюць нас да строгай размовы. Мы часта вешіце памяркоўна, паблжываючы і рэзюмю на першую кніжку маладога аўтара — маўляў, яшчэ вырастае У. Ляпешкіна выдэ ўжо другую кніжку, а істотны прымет творчага росту мы не заўважаем. Мабыць, і выдавецтва варта было б стражой падыходзіць да аўтара. Ці варта траціць энэргію на «даводку» сярэдніх вершаў, прыгавіваючы для выратавання іх вопытнага рэдактара (кніжку «Рупнасць» адрадаваў на грамадскіх асяновах М. Калачынскі)? У. Ляпешкіна можна пісаць лепш, але для гэтага яму трэба быць стражым да сябе, аддаючы ў друк толькі тое, што напісана ў хваляванні і вытрымала строга самаацэнку.

П. Валкавец, «Ліпень». На рускай мове Выдавецтва «Беларусь», Мінск, 1967.

АДКРЫВАЦЬ НОВАЕ

Кніжка «Ліпень» П. Валкавеца адрасавана дзецям малодшага ўзросту. Адразу скажам, што вершы ў ёй не адлюкваюцца па сваёй якасці. Галоўны недаход раду творцаў — адсутнасць свежай думкі, названыя вобразы. Паэт часта спыняецца на такіх тэмах і фактах, якія дадоўта да яго «заезджаны» іншымі.

Вось верш «Самавін». Аб чым ён? Звінчы капеж, вучні майструюць шапоўні, заўтра яны вынесуць іх у сад, і гэта будзе свецкім аб'ятам, што дзеці не забыліся пра сваіх крылатых сяброў... Даўно знаёма ўсё да драбін.

Сказанае пра «Самавін» датычыцца і такіх вершаў, як «Дзяцел», «Юныя мічурніцы», «Сладкія», «Ліпень». Ну скажыце, ці нова гэта: хлопчыкі і дзяўчыны перад дэжджом дапамагаюць жаласнікам ратаваць снапы. Да таго ж вась яшчэ па шаблону напісана ўсё: «Дарогой палявой шагаюць піянеры»; «снопы ляжаць на ніве недажджотай»; павінен пацаца дождж — «убраць сухую роўню колхознікам поможем»; дапамагі — «бригадир кричит: «Спасибо, дети!»

Але ёсць у зборніку і вершы, якія па-сапраўднаму ўсхваляюць малага чытача, прыдачыняюць яму аніма ў язнанае.

Запамінаецца, напрыклад, верш «Чапаў» — пра кяршчу, што вясце на сцяне ў адным з пакояў піянерскага палатна. Напісаны верш аскурава і выразна — і вядомы герой проста ажывае перад чытачом.

Шэраг вершаў дапаможа дзецям другімі вачыма ўбачыць наваколлі. Гэта вельмі добра, бо мы яшчэ мала вучым дзяцей шанаванню родную прыроду, разумець яе характэро.

Трэба сказаць і яшчэ пра аднаго аўтара «Ліўня» — пра мастака Ю. Седзьверстава. У яго афармлены зборнік выглядае вельмі сцяточным, дапамагае маленькаму чытачу глыбей разумець вершы.

Ц. ЛЯКУМОВІЧ, мастаінік.

СЛОВА БЯРЭ ЧЫТАЧ

Па запрашэнню сакратарыята праўлення Саюза пісьменнікаў БССР у нашай краіне знаходзіцца вядомы празаік Аляксандр Мілюк. Яны правядуць у нашай рэспубліцы некалькі дзён.

Імяны Аляксандра Мілюка і ўзрэнніша Кабацка вядомы беларускім чытачам. Асобныя іх творы перакладзаны на беларускую мову. Так, у 1962 годзе ў выдавецтве «Беларусь» выйшла аповесць А. Мілюка «Ніколі ў жыцці» ў перакладзе К. Паўтарніцкага. Асобныя аповесці Э. Кабацка друкаваліся ў нашым перыядычным друку. Э. Кабацкі вядомы і як перакладчык беларускай літаратуры на польскую мову. У прыватнасці, у яго перакладзе ў Польшчы выйшла «Трылія ракета» В. Быкава. Надаўна польскія пісьменнікі сцючы працу над перакладам «Палей на балачку» і «Мелана».

Наш фотакарэспандэнт Ул. Крці сфатаграфавалі гасця з братамі Польшчы А. Мілюка і Э. Кабацка падчас іх гутаркі з сакратаром праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі І. Мележам.

П. Валкавец, «Ліпень». На рускай мове Выдавецтва «Беларусь», Мінск, 1967.

ПАЭТ

Мне не забыць аюп на полі бою,
У прабітай касцы простага стралка.
Яго ад смерці заспаіць сабою Быў абавязак мой — палітрука.
Шалёнай куляй ранены з байцы, Вады глыток з мавы ён флягі піў.
Мне галаву ўздзімае, Я паглядну, як вораг адступіў.

Не бачыў я стралка з тых дзён.
Ды знаю — ён да бацькоў вярнуўся ў родны дом.

І радзі я,
Што на праэднім краі Быў для яго ў бэй палітруком.

Мікуша ПАНАЧКУ

Вось напісаў ты новы верш,
Усёй душой свайё сгарыць,
Я знаю — ён перажыве.
Кероткі, бурны век паэта.

Ён будзе песняю лунаць,
Ісці ў страі паходным роты.
І можа будзе хтось пісаць
Аб ім вяснізна палотны.

Мікола ФЕДЗЮКОВІЧ

У расхрыстанай сарочцы
Нісмела
цягне руці
да руля...

За вяснаю,
аблітай сінім золькам,
сабарліс дзяццель,
юнакі...

Зяртыяты,
святлейшымі за золата,
наспысаны да заязак маіх.
Ступаюць хлопцы
на зямлі ўзварнай,
вурочка побач новы «Беларусь».
Падамаць толькі:
добрый зяртыяты —
калі сабраны разам —
гэты груз!

Па запрашэнню сакратарыята праўлення Саюза пісьменнікаў БССР у нашай краіне знаходзіцца вядомы празаік Аляксандр Мілюк і ўзрэнніша Кабацкі. Яны правядуць у нашай рэспубліцы некалькі дзён.

Падчыная ТАБЕДКА

Мне не забыць аюп на полі бою,
У прабітай касцы простага стралка.
Яго ад смерці заспаіць сабою Быў абавязак мой — палітрука.
Шалёнай куляй ранены з байцы, Вады глыток з мавы ён флягі піў.
Мне галаву ўздзімае, Я паглядну, як вораг адступіў.

Не бачыў я стралка з тых дзён.
Ды знаю — ён да бацькоў вярнуўся ў родны дом.

І радзі я,
Што на праэднім краі Быў для яго ў бэй палітруком.

Мікуша ПАНАЧКУ

Вось напісаў ты новы верш,
Усёй душой свайё сгарыць,
Я знаю — ён перажыве.
Кероткі, бурны век паэта.

Ён будзе песняю лунаць,
Ісці ў страі паходным роты.
І можа будзе хтось пісаць
Аб ім вяснізна палотны.

Мікола ФЕДЗЮКОВІЧ

У расхрыстанай сарочцы
Нісмела
цягне руці
да руля...

За вяснаю,
аблітай сінім золькам,
сабарліс дзяццель,
юнакі...

Зяртыяты,
святлейшымі за золата,
наспысаны да заязак маіх.
Ступаюць хлопцы
на зямлі ўзварнай,
вурочка побач новы «Беларусь».
Падамаць толькі:
добрый зяртыяты —
калі сабраны разам —
гэты груз!

МНЕ НЕ ЗАБЫЦЬ...

Мне не забыць аюп на полі бою,
У прабітай касцы простага стралка.
Яго ад смерці заспаіць сабою Быў абавязак мой — палітрука.
Шалёнай куляй ранены з байцы, Вады глыток з мавы ён флягі піў.
Мне галаву ўздзімае, Я паглядну, як вораг адступіў.

Не бачыў я стралка з тых дзён.
Ды знаю — ён да бацькоў вярнуўся ў родны дом.

І радзі я,
Што на праэднім краі Быў для яго ў бэй палітруком.

Мікуша ПАНАЧКУ

Вось напісаў ты новы верш,
Усёй душой свайё сгарыць,
Я знаю — ён перажыве.
Кероткі, бурны век паэта.

Ён будзе песняю лунаць,
Ісці ў страі паходным роты.
І можа будзе хтось пісаць
Аб ім вяснізна палотны.

Мікола ФЕДЗЮКОВІЧ

У расхрыстанай сарочцы
Нісмела
цягне руці
да руля...

За вяснаю,
аблітай сінім золькам,
сабарліс дзяццель,
юнакі...

Зяртыяты,
святлейшымі за золата,
наспысаны да заязак маіх.
Ступаюць хлопцы
на зямлі ўзварнай,
вурочка побач новы «Беларусь».
Падамаць толькі:
добрый зяртыяты —
калі сабраны разам —
гэты груз!

МНЕ ЗДАВАЛАСЯ...

Ты глядзела на неба,
Здавалася мне,
што за сабою вяла ты мяне,
як малаго,
У прасяруто вечнасці,
у базэрнаю ілчэнасці
прад думкаюу раішчюу
пра думкаюу раішчюу.

Я тебе абдымаў —
і здавалася мне,
што мае мары
сваю неабдымасць
гублялі...

Захмелелы пшчотай,
я шпалтаў табе нешта
пра любую сваю
быццям тваймі губамі.
Я, шчаслівы, маўчу,
Я маўчу, візямейшы...
Маё цела
само напўнялася гукамі.
І здавалася мне,
і здавалася мне,
што быццям сэрца тваё
у грудзях маіх
грукне...

У ЛІТАРАТУРНЫХ АБ'ЯДНАННЯХ

«Ёсць такая песня на Касцюма» — «Забыванне лірычэскае». Яна прысвечана міншчэ саўгаса «Ленінскі шлях», і напісаў яе сам дырэктар саўгаса Уладзіслаў Пачынак.

У Забыванні любіць пазіць. Часта выступае ў ролі з вершамі знаёмцамі Анатоль Галічскі. Спрабуюць свае сілы ў літаратуры і бібліятэчныя работнікі Таціяна Дзімітрэўца і Антаніна Гавельскага сакратар саўгаснага наркамаўскага арганізацый Аляксандр Бардоўскі, медык Ала Майсюк.

Надаўна ў саўгасе створана аб'яднанне аматараў літаратуры. Выбіраюць выдатныя рупніцкі часопіс «Прамень».

С. ПАЦЕМКІН.

Група членаў літаратурнага аб'яднання, што працуе пры Петрынаўскай раённай газеце «За новыя рубіны», навадала сваіх сябраў са Сявадзіцкага вясельнага літаратурнага імя групачка пры рэдакцыі Светлагорскай раённай газеты «Агі мамуніма». Сябры разам правалі вечары пазізі ў клубе зяртыяты і на заводзе штурчаць аляніна.

Перад кіжнікамі, энэргетыкамі,

школьнікамі свае вершы чыталі партызанскі журналіст С. Седзьверста, настаўніца Э. Янжар, журналіст І. Самаявалаў і светлагорскі старшы інспектар аддзела народнага завода штурчага валанна І. Палцеў, майстар арматурнага цэха завада жалезабетонных вырабаў канструкцыйна-Гравічэў, прадызжыцэ завада штурчага валанна Л. Кучыньска і інш.

У газеце «Агі мамуніма» з'явілася літаратурная старонка, дзе змяшчаюць творы членаў аб'яднання Петрынаўскага і Светлагорскага раёнаў.

М. МУРА.

каўскай школы-інтэрната расказалі мне, што і мегіла гэтая была зусім залучана, і вучні ў час экскурсіі ледзь адшуквалі яе, а пасля ўзялі над ёй шэфства.

Я думаю, як можна было захаваць памяць аб школе-камуна. Помнікам? Не, на гэтым самым месцы трэба было паставіць школу-інтэрнат — тую саўмоу, якую паставілі на пыльнай вуліцы ў цэнтры Чарыкава. Якое роздзольце было б для дзяцей — перах, лес, возера... Між іншым, педагогі школы-інтэрната са мной згадзіліся, але цяпер нічога, вядома, не паправіш...

Сергей Міхайлавіч моцнік служыў мой манялоў і не пытанне, ці быў ён кепі-некпэ і тых мясічкіх, усміхаючыся, паведамляе, што сам рыпунскіх Ленінскай школы-камуны і добра памятае, як у 1924 годзе да іх прыгладзіў Чарыкаў з Чаротам, як кеталіся яны з камунарамі па возеры, а потым Чарот чытаў іх свае вершы...

Цікава ў нас маладосць была, — уздыхаў стары настаўнік, ёсць што ўспомніць.

Я чкаю, што зараз лячу ад яго традыцыйнае: «не тое, што цяперашняя моладзь». Але Сергей Міхайлавіч, крэху пемеўшчыў, гаворыць: — Ды і цяпер моладзь не горшыя. Баява, прачытаў, блжэжана любіць свой край, рэдзімоу. Вы не былі ў краязнаўчым музеі ў траціа сярэдняй школе? Не! О, вам трэба абавязкова пабы-

ваць там. Музей славіцца, можна сказаць, на ўсю рэспубліку.

Перад тым, як пайсці ў музей, мне захацелася пабыць у дзіцячым доме, пра які пісаў Чарот, і дзе ён халапа бліжэй... дзе «хворыя і нават зяртыяны хворобамі» спелі і палувалі разам са здаровымі...

Аказалася, што гэта дзіцячае дома няма, а ў пачынакці б'льшым доме князь Мілашчыцкі ўцяпер спецыяла-інтэрнат. Тут жыўчы і вучацце дзеці, што мяноць дэфекты... Я доўга гутарыў з дырэктарам школы Надзеждай Мікалаеўнай Ляўдэнка.

У гэтай маладыкавай з твору жанчыны за плычма ўжо 25 год педагогічнай работы, апошнія тры гады яна працуе тут.

— Цікава!
— Вельмі. Але ж і вялікая радасць, калі поспех прыходзіць. Ужо не адзін дзесятак дзяцей мы перавалі ў звычайную школу.

...Не памятаю, дзе ўжо працтаў я нерыс пра школу для такіх дзяцей у Злучаных Штатах Амерыкі. Школа была прыватная і было ў ёй усюго 12 дзяцей, за якіх былі павілі вялікі грошы. Нерыс ілюстраваў фотэдыжнікамі школьнічкі пакоў, стайлаў, Сасейніў і г. д. Расказваў пра навашыя метады лянчына хворых дзяцей. Усё было цікава, але ж... вялікая аплетта за ўтрыманне...

Надзежда Мікалаеўна вадзіць мяне па спалы

ВЫСТАўКА

Пераасонай выстаўка твораў беларускіх графікаў адкрылася ў Спуду. У асянавыя дні работы М. Мухоміч, з сэрца ў пошукнага лепіцца жанчына. Ю. Пучынінскі з сэрца «Арыяна». І. Каляліна — «Вална і дры». І. Ціхончыч — «Тэатральны раён» і «Беларускі партызанскі». Л. Асцяжына — «Сігналы». А. Кашчуровіч — «Аэрапорт» і інш.

І. СЦЯПУНІН, кандыдат філалагічных навук.

Настаўнік усклікае:
— Ці не думалі вы, што гэтая характарыстыка падыходзіць да нашага сённяшняга горада? І не блізка. Бач ты, «глухога беларускага лесу»... А пра Клімавіцкі сілікатны вы чулі? Завод саўгаснага азначэння, які ў год выпускае звыш 100 міліянаў штук сілікатнай цэгла, тысячы тон вапны... Завод, які забяспечвае будоўнічым матэрыялам і дэда не пельвіну будоўнічых працоўных рэспублікі. Дзеці — будыне торфапрадпрыемства, лікёр-водныя завады. Цяпер, пшчоты, — у Клімавіцкіх вятарнак-незатарыяны тэхнікум, дзе каля тысячы студэнтаў, вучылішчы, механізацыі, ну а пра школы і завады няма чаго — у рэчне нашым 100 школ. Сто! — разумееце?..

Гаворчыцца гэта такім тонам, быццям ідзе больш тэкаго не сустракім. Я расказваў Сергею Міхайлавічу пра сваю паездку. Пра ўзвешчанае ў Між іншым, кажу яму, што спынілася спыніўся ў Чарыкаве, каб пабыць на месцы славацкай Ленінскай школы-камуны, заснаванай Ляпешкіным. У час свайго падарожжа Чарыкаў і Чарот правалі стале існаваць яшчэ дадоўта да ваяны, але, думалася ж, што тут, у меляўнічым кутку ў ляці кіламетрах ад Чарыкава нічога не напамінае пра тое, што было кепісці... На месцы, дзе некалі стаялі будыні, — дзірван, да побач у цудоўным, але зусім залучаным парку сціпная мегіла Ляпешкінскага. (Дарчы, потым ужо настаўніцкі Чары-

каўскай школы-інтэрната расказалі мне, што і мегіла гэтая была зусім залучана, і вучні ў час экскурсіі ледзь адшуквалі яе, а пасля ўзялі над ёй шэфства.)

Я думаю, як можна было захаваць памяць аб школе-камуна. Помнікам? Не, на гэтым самым месцы трэба было паставіць школу-інтэрнат — тую саўмоу, якую паставілі на пыльнай вуліцы ў цэнтры Чарыкава. Якое роздзольце было б для дзяцей — перах, лес, возера... Між іншым, педагогі школы-інтэрната са мной згадзіліся, але цяпер нічога, вядома, не паправіш...

Сергей Міхайлавіч моцнік служыў мой манялоў і не пытанне, ці быў ён кепі-некпэ і тых мясічкіх, усміхаючыся, паведамляе, што сам рыпунскіх Ленінскай школы-камуны і добра памятае, як у 1924 годзе да іх прыгладзіў Чарыкаў з Чаротам, як кеталіся яны з камунарамі па возеры, а потым Чарот чытаў іх свае вершы...

Цікава ў нас маладосць была, — уздыхаў стары настаўнік, ёсць што ўспомніць.

Я чкаю, што зараз лячу ад яго традыцыйнае: «не тое, што цяперашняя моладзь». Але Сергей Міхайлавіч, крэху пемеўшчыў, гаворыць: — Ды і цяпер моладзь не горшыя. Баява, прачытаў, блжэжана любіць свой край, рэдзімоу. Вы не былі ў краязнаўчым музеі ў траціа сярэдняй школе? Не! О, вам трэба абавязкова пабы-

ваць там. Музей славіцца, можна сказаць, на ўсю рэспубліку.

Перад тым, як пайсці ў музей, мне захацелася пабыць у дзіцячым доме, пра які пісаў Чарот, і дзе ён халапа бліжэй... дзе «хворыя і нават зяртыяны хворобамі» спелі і палувалі разам са здаровымі...

Аказалася, што гэта дзіцячае дома няма, а ў пачынакці б'льшым доме князь Мілашчыцкі ўцяпер спецыяла-інтэрнат. Тут жыўчы і вучацце дзеці, што мяноць дэфекты... Я доўга гутарыў з дырэктарам школы Надзеждай Мікалаеўнай Ляўдэнка.

У гэтай маладыкавай з твору жанчыны за плычма ўжо 25 год педагогічнай работы, апошнія тры гады яна працуе тут.

— Цікава!
— Вельмі. Але ж і вялікая радасць, калі поспех прыходзіць. Ужо не адзін дзесятак дзяцей мы перавалі ў звычайную школу.

...Не памятаю, дзе ўжо працтаў я нерыс пра школу для такіх дзяцей у Злучаных Штатах Амерыкі. Школа была прыватная і было ў ёй усюго 12 дзяцей, за якіх былі павілі вялікі грошы. Нерыс ілюстраваў фотэдыжнікамі школьнічкі пакоў, стайлаў, Сасейніў і г. д. Расказваў пра навашыя метады лянчына хворых дзяцей. Усё было цікава, але ж... вялікая аплетта за ўтрыманне...

Надзежда Мікалаеўна вадзіць мяне па спалы

Перапіска П. Шэйна

3 РУСКІМІ ПІСЬМЕННІКАМІ

Выдатны наш этнограф і фалькларыст П. Шэйна быў асабіста знаёмы з многімі вядомымі рускімі пісьменнікамі і перапісваўся з імі.

У архіве Акадэміі навук БССР і ў рупніцкіх адрывках Інстытута рускай літаратуры АН СССР (Пушкінскага дома), Усеаюзнай дзяржаўнай бібліятэкі імя У. І. Леніна я знайшоў некаторыя матэрыялы па перапісцы з І. Тургеневам, А. Фетам, Я. Палонскім, А. Майкавым, П. Мельнікым-Пячэрскім, Ул. Караленкам і іншымі выдатнымі дзеячамі рускай літаратуры. Гэтыя матэрыялы маюць грамадскую цікавасць, бо паказваюць, як азнаёміўся фальклорна-этнографічна дзейнасць П. Шэйна ў перадавых колах рускай грамадскасці, а таксама сведчаць пра цікавасць рускіх пісьменнікаў да беларускіх песень.

І. Тургенеў з вялікай павагай ставіўся да выдатнага фалькларыста і ягоных прац, неаднойчы запрашаў яго да сябе ў госці.

Пэст А. Майкаў дзейна клапаціўся аб выданні фальклорных дзе пераказ на рускую мову зям беларускіх народных песень, узятых з іх.

Вядомы раманіст-бытапісьменнік П. Мельнік-Пячэрскі ў лістах да П. Шэйна ад 8 верасня 1875 г. шмат гаварыў пра вартасць яго «добраўдмленых і дарагіх для кожнага рускага пра». Азначаючы вялікую каштоўнасць пра выдатнага беларуса, ён нават наставіў іх вы

